پیام به نخبگان و مدال‌آوران علمی و ورزشی - 4 /آبان/ 1405

حضرت آیت‌الله سید مجتبی حسینی خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیامی به نخبگان و مدال آوران علمی و ورزشی در میادین جهانی، با اشاره به نقش بی بدیل نخبگان و افتخار آفرینان نوجوان و جوان در «عرصه‌های علمی و ورزشی» و «تجلی امید و پیشرفت و نشاط در کشور»، کلید «هرچه قوی تر شدن ایران» را مرزشکنی علمی نخبگان دانستند و تأکید کردند: در چارچوب فرا راهبرد «العلمُ سلطان»، پیشرفت کشور نیازمند یک خیزش علمیِ عمیق و شتابان است و مسئولان باید ضمن فراهم کردن زیرساخت‌ها و زمینه‌های این جهش علمی، از ظرفیت‌های فردی و خرد جمعی نخبگان نیز بهره‌گیری حداکثری داشته باشند.

متن پیام مقام معظم رهبری که امشب در مراسم تجلیل از مدال آوران علمی و ورزشی در رویداد «مدال‌آوران کشوردوست» توسط حجت‌الاسلام والمسلمین حاج علی‌اکبری قرائت شد، به این شرح است:

بسم الله الرّحمن الرّحیم

این روزها بنا به یکی از اقوال، با ایّام شهادت سَرور و سیّدهٔ بانوان اهل بهشت، حضرت صدّیقهٔ اطهر، فاطمهٔ زهرا صلوات‌الله و سلامه علیها مصادف است. عجیب است مجهول ماندن زمان شهادت آن حضرت ؛ همچنان‌که مکان باشرافت دفن آن نور الهی مخفی مانده و در مرتبهٔ عالیه، قدر و منزلت حضرتشان نیز نامعلوم و فوق فهم بشر است. شخصیتی نمونه در عبادت، عبودیّت، و بندگی خدا ؛ و مثال اعلی در همراهی خاص و همه‌جانبه با پیامبر اعظم و دفاع جانانه از ولایت امیرالمؤمنین صلوات‌الله و سلامه علیهما و آلهما، و در معرفت‌آموزی و تعلیم، و در موقع‌شناسی و قیام برای حق، و ایستادگی و تبیین ؛ و اسوهٔ تراز اوّل در صبر و فداکاری و ایثار و خدمت بی‌منّت و مواسات در جامعه، و نمونه در همسری و مادری و تربیت فرزندان و نسل ائمّهٔ اطهار صلوات الله و سلامه علیهم که رهبران بشریّت هستند ؛ و نمونه در تلاش و کوشش و مجاهدت و پاکی و آراستگی و تقوا و نورانیّت و معنویّت ؛ و در یک کلام اسوه‌ای برای همهٔ زنان و مردان باایمان. از زمرهٔ فضائل درخشان جامعهٔ فاطمی این است که نقشهٔ راه حرکت‌های بزرگ اجتماعی، حضور در میادین و عرصه‌های مبارزه و جهاد و حرکت‌های مردمی، و حتّی ارادهٔ پیشرفت در عرصه‌های علمی و خدمتگزاری متواضعانه و بی‌منّت را برای ملّت انقلابی و مسلمان ایران می‌گشاید.

ایران عزیز ما در این مقطع زمانی، بیشتر مظهر اراده و امید است و نقش نخبگان و جوانان با استعداد و توانمند ایرانی در این امید و پیشرفت و قدم نهادن در مسیر آیندهٔ درخشان آن، بی‌بدیل است. امّا جغرافیای نخبگی، منحصر در ساحت علم و فنّاوری یا ورزش و انواع مهارت‌ها نیست. هر نوع ممتاز بودنِ مثبت و مطلوب می‌تواند نخبگی را تحقّق بخشد. این روزها ما شاهد جلوهٔ نخبگیِ زبدگانی از مردمان این سرزمین هستیم که با نظر به افقی وسیع‌تر در راه اعتلای پرچم مقدّس وطن خود مجاهدت به‌عمل می‌آورند ؛ اینان نخبگان بصیرت و جهاد هستند. ما «ریزعلی خواجوی»ها و «علی لندی»ها را نخبگانی می‌دانیم که نامشان باید بر سردر امکنهٔ فرهنگی درج شود، و از این قبیل گل‌های سرسبد جامعه، شهدا و ایثارگرانی هستند که با ایثار جان و سلامت خود، اثری فوق‌العاده بر سرنوشت ایران اسلامی و ملّت عزیزش گذاشتند و مدال بندگی را از معبود یگانه دریافت کردند.

ابتدا فرصت را مغتنم شمرده و کسب نشان‌ها و مدال‌های متعدّد و افتخارات علمی در المپیادهای نجوم و اخترفیزیک، ریاضیّات، علوم زمین، جغرافیا، فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی، رایانه و هوش مصنوعی، علوم انسانی، و نیز انواع افتخارات ورزشی اخیر را به همهٔ مردم عزیز کشورمان و تک تک افتخار آفرینان تبریک می‌گویم، و تجلیل و

قدرشناسی خود را نسبت به عزم و ارادهٔ پیش‌رانان قافلهٔ افتخار و امید و پرچم‌داران پیشرفت کشور در همهٔ اقشار نخبه از نوجوانان و جوانان تا مربیّان و اساتید و فرزانگان ابراز می‌کنم.
انگیزه و امید نخبگان برای تحوّل در کشور، شعلهٔ فروزنده‌ای است که اینجانب در طول سالها و دهه‌های گذشته از دور و نزدیک شاهد آن هستم، و مشاهدهٔ حرکت عظیم و امیدآفرین نخبگان و جریان علمی در کشور و جلوه‌های این حرکت در قهرمانی‌های مکرّر، پی‌درپی، و هرساله در رشته‌های علمی، المپیادها، و رشته‌های ورزشی برای همهٔ ملّت ایران، افتخارآمیز و غرورانگیز است.

رتبه‌های درخشان ورزشکاران پرتلاش کشورمان در رشته‌های مختلف در روزها و ماه‌های اخیر و ثبت نصاب‌هایی تازه، از تلاش و همّت و اراده و ایمان آنان حکایت می‌کند. آن ورزشکارانی که با قدرت جسمانی و قوّت روحی و اخلاقی و ایمانی و تلاش مستمرّ خود بر اقتدار ایران عزیز در برابر چشم همهٔ ملّت‌ها می‌افزایند و سرزنده بودن ملّت غیور ایران را به رخ همهٔ جهان می‌کشند ؛ آن بانوان ورزشکاری که نشانهٔ افتخارآمیز پوشش زن ایرانی را در جهان تلألؤ می‌بخشند ؛ آن مدال‌آوران ورزشی که در قلب ملّت ایران شادمانی و شوق‌آفرینی می‌کنند و پرچم سرافراز ایران اسلامی را عزّت می‌بخشند ؛ هر یک به اندازهٔ خود در معنابخشی به ایران قوی، سهیم و مؤثرند.
از آنجا که این روزها، روزهای نشاط و توجّه به علم و تحقیق در دانشگاه‌ها و حوزات علمیّه و مدارس است، شایسته می‌دانم در این باب، سخنی کوتاه با علاقه‌مندان دانش، نخبگان ملّت و فرزانگان ایران عزیز داشته باشم.

نخبگی، یک نعمت و موهبت الهی است و مایهٔ اصلی آن، استعداد و بهرهٔ هوشی است که ملّت ایران خصوصاً جوانان کشورمان از این نعمت و ثروت عظیم خداداد برخوردارند. شرط عقل و بندگی آن است که انسان شکر نعمت الهی را نیکو به‌جای آورَد و اگر شکر در همهٔ مراتب قلبی، زبانی، و عملی آن صورت گیرد، مسیر رسیدن به کمال آن نعمت فراهم می‌شود. قدرشناسیِ نعمت نخبگی نیز ابتدا بایستی توسّط خود شخص نخبه و سپس در مراتب بعد در محیط اطراف او از پدر و مادر و خانواده و معلّم و استاد تا فضای مدرسه و دانشگاه و نظام کشور صورت گیرد تا این ظرفیت را رشد و فزونی بخشیده و آن را به‌درستی به‌کار گیرد. بر همین اساس شخص نخبه در شکر عملی این نعمت مسئولیت سنگین‌تری داشته و شایسته است علاوه بر توانمندسازی و رشدِ نخبگی خود، این استعداد را به احسن وجه در حلّ مسائل کشور و جامعه به‌کار گیرد.

نخبه شخصی نیست که به صِرف دارا بودن استعداد و هوشِ قابل توجّه همچون تافته‌ای جدا بافته تنها به امیال زودگذر و شخصی فکر کند ؛ نخبه آن شخصی است که دغدغهٔ رشد استعدادش را دارد و خود را یک عنصر مؤثر در جامعه تعریف می‌کند و از استعداد و ظرفیّتش برای رشد خود و جامعه‌اش به‌صورت توأمان استفاده می‌نماید. نخبهٔ ایرانی نشان داده است که می‌توان دانش و استعداد را به ابزاری برای حلّ مسائل واقعی مردم و کشور تبدیل کرد و از سلّول‌های بنیادی و نانو و فنّاوری‌های زیستی تا فنّاوری‌های پیشرفتهٔ هوا و فضا و صنعت و معدن و پزشکی و کشاورزی و هسته‌ای و انرژی و زیرساخت، به دنبال کاربردی کردن علم و دانش و نخبگی خود بود. همهٔ ما، آثار و جلوه‌های این حرکت پیش‌رونده را در زندگی واقعی مشاهده می‌کنیم. تولید برق با توربین‌های ایرانی در نیروگاه‌ها، فنّاوری دانش‌بنیان در آب‌شیرین‌کن‌های جزایر جنوبی، پرواز پهپادهای کشاورزی بر فراز مزارع، باغ‌ها، و شالیزارهای شمالی برای بهینه‌سازی عملیّات کشاورزی و آب و خاک، تولّد فرزندان خانواده‌های نابارور با فنّاوری‌های پیشرفتهٔ رویان، تشخیص و درمان بیماری‌های صعب‌العلاج با رادیوداروها، پایش زمین و آب و محصولات با ماهواره‌های سنجشی، و ارتقاء بهره‌وری و امنیّت غذایی با ابتکارات علمی و فنّاوری تنها نمونه‌هایی قابل بیان از این مجموعهٔ عظیم و پربرکت است و بسیاری دیگر از این موارد خصوصاً در عرصه‌های دفاعی و نظامی به وقت خود بارها چشمان دنیا را خیره کرده و در آینده نیز چنین خواهد بود.

ایران قوی بر پایهٔ اقتدار علمی و فنّاوری استوار است و این محور، یکی از مهم‌ترین مؤلّفه‌های نقش‌آفرینی ایران در معادلات و نظم جدید جهانی است. پس کلید هرچه قوی‌تر شدن آن، مرزشکنی و راه‌حل‌گشایی نخبگان در مسائل علمی کشور است، و خباثت و جنایت دشمنان ایران اسلامی علیه دانشمندان و نخبگان، نشان‌دهندهٔ نقش مؤثر نخبگان در قوّت کشور است. آن دشمنی که دانشمندان برجسته و نخبگان مؤثر جامعهٔ ما را در جنگ‌های تحمیلی دوّم و سوّم و البتّه سال‌ها قبل از آن در محیط‌های علمی و زندگی عادّی‌شان ترور می‌کند، چشم دیدن پیشرفت و اقتدار ایران را ندارد و از همهٔ ابزارها و شیوه‌های خود برای تضعیف نخبگان ایران عزیز استفاده می‌کند ؛ از ناامیدسازی و مأیوس کردن تا تصرّف ذهن و روح‌شان، بلعیده شدن در هاضمهٔ استعمار نوین و تبدیل کردن آنها به پیچ و مهرهٔ ماشین غارت و سرمایه‌سالاری غرب. غافل از اینکه قطره ٔ خون نخبگان و دانشمندان و اساتید و دانشجویان و دانش‌آموزان شهید این ملّت، طوفانی از اراده و پیشرفت را بپا کرده و می‌کند.

ملّت ایران سابقهٔ تمدّن کهن خود و افتخارات گوناگون در علوم و فنون و برخورداری از مفاخر و دانشمندان نام‌آور جهان را در کنار دو قرن عقب‌ماندگی شدید و انفعال تاریخی دوران قاجار و پهلوی به یاد دارد. این ملّت، قدر و ارزش فراراهبرد پیروزمندانهٔ «العِلمُ سلطان» و نتایج آن در نپذیرفتن سلطهٔ علمی غرب، و رشد سریع علمی و تحقیقاتی نخبگان در سه دههٔ اخیر که مقدار قابل توجّهی از آن مرهون تدابیر خاص و هدایت‌های رهبر عظیم‌الشّأن شهید قدّس‌الله نفسه‌الزّکیّه بوده است را می‌داند. اگر تا قبل از مقطع کنونی و جنگ تحمیلی سوّم، خیزش جدید علمی، توصیه‌ای لازم و ضروری برای نخبگان بود، تجربهٔ دو جنگ اخیر به همه ثابت کرد که این خیزش علمی جدید بایستی عمیق و پرشتاب باشد.
برای این مقصود لازم است علاوه بر مسئولان دستگاه‌ها و مراکز علمی، تحقیقاتی و فنّاوری، یکایک نخبگان و فرزانگان ایران عزیز به مأموریّت اصلی خود در ساخت آیندهٔ شکوهمند ایران اسلامی و پیشرفت و آبادانی آن اهتمام ورزیده و نکات زیر را مورد توجّه قرار دهند:

اوّلاً برای رشد علوم پایه و علوم انسانی در کشور برنامهٔ جدّی و عملی دقیق وجود داشته باشد. رشد و توسعهٔ علوم پایه از قبیل فیزیک، شیمی، علوم زیستی، و ریاضی به‌عنوان پایه‌های اصلی سایر علوم و فنّاوری‌های کاربردی، پیش‌ران پیشرفت علمی و فنّاوری کشور است. هر ملّتی که به جایی رسیده، از علوم پایه رسیده و کشور بدون توسعه در این علوم، همواره عقب می‌ماند.
ثانیاً تمرکز بر حقایق کشف‌نشده، مرزشکنی در علوم پایه و مسابقهٔ دائمی برای حلّ مسائل حل‌نشدهٔ معروف در این علوم خصوصاً ریاضیّات به‌عنوان یک هدف و مقصد، مستمرّاً مورد توجّه قرار گیرد.
ثالثاً نقطهٔ کلیدی در خیزش علمی، خلاقیّت و نوآوری است. میدان دادن به خلاقیّت و تخیّل مثبت که عنصر اصلی رشد و گشایش در همه یا عمدهٔ علوم است، شجاعت علمی برای ابداع و خلق و ابتکار و افزایش اعتماد به نفس شخصی و ملّی برای تجربه کردن راه‌های نو و نرفته، بسیار لازم و مفید است. در نظر گرفتن مشوّق‌های قابل قبول و جذّاب برای هر کسی که بتواند خلاقیّتی کارساز ارائه کند، در زمینه‌سازی این مسئله مؤثر است.
رابعاً خوداتکایی در حلّ مسائل علمی، فراهم کردن زیرساخت‌ها و رفع گلوگاه‌های فنّاوری برای کنشگری و عمل فراسرزمینی، ترکیبی از استحکام ساخت درون برای افق‌گشایی در سطح جهانی را ایجاد می‌کند.
خامساً میدان دادن به استعداد نخبگان رشته‌های تجربی و عملی از جمله در اتّصال صنعت به دانشگاه از آغازین سال‌های دانشجویی و تسهیل کسب‌وکارهای دانش‌بنیان، نقش مهمّی در به‌کارگیری دانش و رشد نخبگان دارد. هم‌جهت شدن ظرفیّت‌های علم و فنّاوری کشور و تقویت پیوند میان نخبگان و مراکز علمی و تحقیقاتی با شرکت‌های دانش‌بنیان، صنایع، و حتّی شرکت‌های نوپا در کنار حمایت‌های دستگاه‌های اجرایی از زنجیرهٔ دانش تا مصرف، حول محور مسائل مهمّ امروز و فردای کشور از قبیل آب، خاک، غذا و انرژی تا هوش مصنوعی می‌تواند میز کار استاد و دانشجو را از آزمایشگاه‌های دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی به کارگاه‌ها و کارخانجات متّصل و منتقل کند. جهش

شتابان در صورتی محقق می‌شود که منافع اقتصادی و بازار تجاری‌سازی محصولات و خدمات، با انگیزه و ارادهٔ نخبگان ممزوج شود و اتّصال پایدار و مستمرّ نهاد علم و تحقیق را با صنعت و بازار مصرف برقرار کند.
همچنین نقش‌آفرینی مستقیم و مؤثر نخبگان انواع رشته‌های نظری و تجربی دانشگاه و حوزه در سطوح طرح‌ریزی و خطّ‌مشی‌گذاری، کمک شایانی به پیشرفت کشور می‌کند و مسئولان وظیفه دارند از ظرفیّت‌های فردی و عقلانیّت و خرد جمعی نخبگان متعهّد بهرهٔ وافر بگیرند.
اگر این مسیر به‌درستی پیموده شود، مرکز ثقل و کانون‌های دانش خصوصاً بعضی از انواع علوم پایه به‌تدریج از کشورهای غربی به ایران خواهد آمد و کشور در سال‌هایی نه چندان دور به مرجعیّت علمی و فنّاوری تبدیل شده و هدف پیش‌گفتهٔ رهبر حکیم و شهیدمان اعلی‌الله‌مقامه‌الشّریف در مورد تبدیل شدن فارسی به یکی از زبان‌های مرجع علمی دنیا محقق خواهد شد.
ان‌شاءالله به برکت خون شهیدان عرصهٔ نخبگی و دعای خیر سَرور و مولایمان عجّل‌الله تعالی فرجه‌الشّریف، خیزش علمی عمیق و شتابان نخبگان و فرزانگان ملّت و پیشرفت همه‌جانبهٔ ایرانِ هر چه قوی‌تر برای رسیدن به تمدّن نوین اسلامی ـ ایرانی محقق و میسور شود.

سیّد مجتبی حسینی خامنه‌ای
۴/آبان /1405